Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Факультетзахисту рослин, біотехнологій та екології

«21» травня 2026р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Захист квітково-декоративних рослин від шкідників

Галузь знань: 20 – «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність 202 «Захист і карантин рослин»
Освітня програма: «Захист і карантин рослин»
Факультет Захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: Бабич О.А., доцент кафедри ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин, кандидат біологічних наук

КИЇВ – 2026

Опис навчальної дисципліни
Захист квітково-декоративних рослин від шкідників

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин	
Освітня програма	Захист і карантин рослин	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	15 год.	2 год.
Практичні, семінарські заняття	_____ год.	_____год.
Лабораторні заняття	30 год.	год.
Самостійна робота	75 год.	118 год.
Індивідуальні завдання	_____год.	_____год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3,0 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у студентів професійних знань та умінь щодо шкідників квіткових і декоративних культур, їх шкідливості та заходів регуляції їх чисельності; підготовка висококваліфікованих фахівців по захисту декоративних і квіткових рослин, що створює передумови покращення навколишнього природного середовища, отримання в асортименті та оптимумі якісної та безпечної фітопродукції для різних напрямів господарського комплексу.

Завдання дисципліни «Захист декоративних і квіткових рослин від шкідників»
- сформувати у студентів знання стосовно захисту квіткових і декоративних культур від шкідників, набути навиків визначення основних видів шкідників, встановлення їх шкідливості та визначення заходів регуляції їх чисельності з метою захисту квітково-декоративної продукції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:
- особливості вирощування декоративних і квіткових культур залежно від зональних аспектів, систем землеробства, спеціалізації, економічного стану та матеріального забезпечення господарства;
- особливості біології розвитку домінантних та субдомінантних видів шкідливих організмів з урахуванням фенологічних фаз захищаючих рослин;
- еколого-економічні аспекти прийняття рішення щодо вибору стратегії та тактики проведення захисних заходів залежно від конкретної агроекологічної ситуації;
- параметри щодо обґрунтування економічних порогів шкідливості та економічної ефективності проведення конкретної технологічної операції при вирощуванні декоративних культур.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти:** самостійно визначати основні види шкідників квіткових і декоративних рослин; уміти встановлювати шкідливість на декоративних і квіткових рослин; визначати заходи регуляції чисельності шкідників з метою захисту квітково-декоративної продукції.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин і застосовувати теоретичні знання та методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.

СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об’єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

Програмні результати навчання (ПР):

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об’єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.

ПРН 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;

– скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. ЗАХИСТ ДЕКОРАТИВНИХ І КВІТКОВИХ РОСЛИН ВІД ШКІДНИКІВ ВІДКРИТОГО ГРУНТУ												
Тема 1. Класифікація квітково- декоративних рослин. Фітоценози відкритого ґрунту з декоративно-квітковими рослинами в Україні.	12	1,5	3			7,5	1	1				14
Тема 2. Шкідники квіткових і декоративних рослин відкритого грунту. Принципи формування біорізноманіття фітоценозів декоративних і квіткових рослин.	16	2	4			10						15
Тема 3. Стійкість декоративних і квіткових рослини до фітофагів-шкідників. Принципи формування декоративних фітоценозів, стійких до фітофагів шкідників.	16	2	4			10						15
Тема 4. Біологічний метод захисту квітково-декоративних культур від шкідників. Екологоекономічні аспекти захисту квітково-декоративних культур від шкідників у відкритому ґрунтію.	16	2	4			10						15
Разом за змістовим модулем 1	60	7,5	15			40	1	1				59

Змістовий модуль 2. ЗАХИСТ ДЕКОРАТИВНИХ І КВІТКОВИХ РОСЛИН ВІД ШКІДНИКІВ ЗАКРИТОГО ГРУНТУ												
Тема 5. Шкідники квіткових і декоративних рослин закритого грунту. Еколого-економічні аспекти захисту квітководекоративних культур від шкідників у закритому грунті.	12	1,5	3			7,5	1	1				14
Тема 6. Агротехнічні заходи захисту квіткових і декоративних культур від шкідників.	16	2	4			10						15
Тема 7. Хімічний метод захисту квіткових і декоративних культур. Екологоекономічні аспекти захисту квітково- декоративних рослин від шкідників урбаноландшафтних Фітоценозів.	16	2	4			10						15
Тема 8. Еколого-економічні принципи розробки і впровадження систем захисту квітково-декоративних рослин на основі сучасних та новітніх методів.	16	2	4			10						15
Разом за змістовим модулем 2	60	7,5	15			40	1	1				59
Усього годин	120	15	30			75	120	2				118

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація квітково- декоративних рослин. Фітоценози відкритого ґрунту з декоративно-квітковими рослинами в Україні.	3
2	Шкідники квіткових і декоративних рослин відкритого грунту. Принципи формування біорізноманіття фітоценозів декоративних і квіткових рослин.	2
3	Стійкість декоративних і квіткових рослини до фітофагів-шкідників. Принципи формування декоративних фітоценозів, стійких до фітофагів шкідників.	2
4	Біологічний метод захисту квітково- декоративних культур від шкідників. Екологоекономічні аспекти захисту квітково-декоративних культур від шкідників у відкритому ґрунтію.	2
5	Шкідники квіткових і декоративних рослин закритого грунту. Еколого-економічні аспекти захисту квітководекоративних культур від шкідників у закритому грунті.	2
6	Агротехнічні заходи захисту квіткових і декоративних культур від шкідників.	2
7	1 Хімічний метод захисту квіткових і декоративних культур. Екологоекономічні аспекти захисту квітково- декоративних рослин від шкідників урбаноландшафтних Фітоценозів.	2
8	Еколого-економічні принципи розробки і впровадження систем захисту квітково-декоративних рослин на основі сучасних та новітніх методів.	1

4. **Теми практичних занять**

№	Назва теми	Кількість годин
	Модуль І	
1	Домінантні шкідники квіткових культур відкритого ґрунту	4
2	Субдомінантні, спорадично-масові шкідники шкідники квіткових культур відкритого ґрунту	2
3	Домінантні шкідники декоративних культур відкритого ґрунту	4
4	Субдомінантні, спорадично-масові шкідники декоративних культур відкритого ґрунту	2
5	Домінантні шкідники квіткових і декоративних культур урбофітоценозів	2
6	Субдомінантні, спорадично-масові шкідники квіткових і декоративних культур урбофітоценозів	2
	Модуль ІІ	
7	Карантинні шкідники квіткових культур	2

8	Карантинні шкідники декоративних культур	2
9	Домінантні шкідники оранжерей	2
10	Субдомінантні, спорадично-масові шкідники оранжерей	2
11	Домінантні шкідники квіткових культур закритого ґрунту	4
12	Субдомінантні, спорадично-масові шкідники декоративних культур закритого ґрунту	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників квіткових рослин	15
2	Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників декоративних рослин	15
3	Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників квіткових рослин	15
4	Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників декоративних рослин	15
5	Розробити інтегровану систему захисту від слимаків - шкідників квіткових і декоративних рослин	15

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

– усне або письмове опитування;
– співбесіда;
– тестування;

7. Методи навчання:

4. метод проблемного навчання;
– метод практико-орієнтованого навчання;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1.		
Практична робота №1. Домінантні шкідники квіткових культур відкритого ґрунту	СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.	10
Практична робота №2. Субдомінантні, спорадично-масові шкідники шкідники квіткових культур відкритого ґрунту	СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об’єктах сільськогосподарського та іншого призначення.	10
Практична робота №3. Домінантні шкідники декоративних культур відкритого ґрунту	СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.	10

Практична робота №4. Субдомінантні, спорадично-масові шкідники декоративних культур відкритого ґрунту	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	10
Практична робота №5. Домінантні шкідники квіткових і декоративних культур урбофітоценозів	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	5
Практична робота №6. Субдомінантні, спорадично-масові шкідники квіткових і декоративних культур урбофітоценозів	СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об’єктах сільськогосподарського та іншого призначення.	5
Самостійна робота №1. Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників квіткових рослин	ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.	10
Самостійна робота №2. Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників декоративних рослин	ПРН 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.	10
Модульна контрольна робота 1.		30
Разом за модулем 1		100
Модуль 2.		
Практична робота №7. Карантинні шкідники квіткових культур	СК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.	10
Практична робота №8. Карантинні шкідники декоративних культур	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	10
Практична робота №9. Домінантні шкідники оранжерей	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	5
Практична робота №10. Субдомінантні, спорадично-масові шкідники оранжерей	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	5
Практична робота №11. Домінантні шкідники квіткових культур закритого ґрунту	ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об’єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.	5
Практична робота №12. Субдомінантні, спорадично-масові шкідники декоративних культур закритого ґрунту	СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.	5

Самостійна робота №3. Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників квіткових рослин	ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.	10
Самостійна робота №4. Розробити інтегровану систему захисту від комах шкідників декоративних рослин	СК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.	10
Самостійна робота №5. Розробити інтегровану систему захисту від слимаків - шкідників квіткових і декоративних рослин	ПРН 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.	10
Модульна контрольна робота 2.		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота		(М1 + М2)/2*0,7 ≤ 70
Екзамен		30
Разом за курс		(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	**Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків**	
	екзаменів	**заліків**
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Методологія випробування пестицидів в польових умовах та оцінки їх ефективності в інтегрованому захисті рослин. Бабич, А.Г., Бабич О.А., Дмитрієва О.Є. Методичні рекомендації для підготовки студентів зі спеціальності 202 – «Захист і карантин рослин», 2023.
2. https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1302

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Пузріна, Наталія Василівна. Шкідники та збудники хвороб деревних декоративних рослин: навчальний посібник. Частина І / Н. В. Пузріна. К. : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2020. 527 с

2. Концепція створення поліфункціональних біопрепаратів для оптимізації фітосанітарного стану сучасних агроценозів. Л.О. Білявська, А.Г. Бабич, Г.О. Іутинська, О.А. Бабич, М.В. Лобода – Київ: ЦП Компринт, 2022. 513с.

3. Дитиленхози і гетеродерози рослин. А.Г. Бабич, О.О. Шестеперов, О.А. Бабич – Київ: ЦП Компринт, 2021. 661с.

4. Кліщі та нематоди. Ч.2. Нематоди: підручник / О.А. Бабич, А.Г. Бабич, Л.О. Білявська – Київ: НУБіП України, 2020. 844 с.

5. Аналіз фітосанітарного ризику карантинних шкідливих організмів: навчальний посібник для підготовки студентів з дисципліни «Аналіз фітосанітарного ризику» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» / О. О. Сикало, Т. О. Чернега. К. : , 2018. 324 с

Допоміжні

1. Зошит для лабораторних робіт з дисципліни «Шкідники і збудники хвороб декоративних деревних рослин» (спеціальність 206 садово-паркове господарство) / уклад.: Н. В. Пузріна, Г. О. Бойко. К., 2021. 103 с.

2. Кушнір, А.І. Агротехніка рослин у ландшафтному будівництві: довідник.
Ч. 1. Хвойні / А. Г. Кушніренко, О. А. Суханова. К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2022. 180 с.

3. Менеджмент лісових ресурсів: підручник / О. П. Павліщук, П. В. Кравець,
Р. Д. Василишин. Корсунь-Шевченківський; К.: ФОП Майдаченко, 2020. 350с.

Інформаційні ресурси

1.Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського: веб-сайт. URL: https://www.nbuv.gov.ua
2.Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. URL: https://www.nplu.kiev.ua.
3.Наукова бібліотека університету: веб-сайт. URL: https://nubip.edu.ua/structure/library